

Sammandrag av Finansinspektionens bedömning av de inneboende riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism

Innehåll

1	Allmänt	1
2	Sammandrag av bedömningen av den inneboende risken för penningtvätt	3
3	Sammandrag av bedömningen av den inneboende risken för finansiering av terrorism	5
4	Inriktning av tillsynen	6

1 Allmänt

Enligt 2 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt ska Finansinspektionen offentliggöra ett sammandrag av bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Finansinspektionen offentliggjorde ett sammandrag av bedömningen av den inneboende risken för penningtvätt första gången den 17 mars 2020. Efter utarbetandet och offentliggörandet av bedömningen av den inneboende risken offentliggjordes den 29 april 2021 en nationell bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism, i vilken Finansinspektionen aktivt deltog.

Finansinspektionen har uppdaterat sin bedömning av den inneboende risken för penningtvätt och riskbedömningsmetodologin så att den beaktar resultaten av det nationella riskbedömningsarbetet. Samtidigt har det utarbetats en bedömning av den inneboende risken för att finansiering av terrorism bedrivs genom de sektorer som Finansinspektionen övervakar. Utöver bedömningarna av den inneboende risken har det gjorts en bedömning av tillsynens inverkan på bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism.

I Finansinspektionens riskbedömningsmetodologi avses med sektorspecifik inneboende risknivå vilken risk på allmän nivå en viss sektor har för att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism med beaktande av de produkter och tjänster som är typiska för sektorn. Vid bedömningen av den inneboende risken beaktas inte de risker som hänför sig till verksamheten i enskilda företag under tillsyn eller de åtgärder som används inom sektorn i allmänhet eller hos ett enskilt företag under tillsyn för att hantera riskerna.

Finansinspektionen har vid bedömningen av den inneboende risknivån för penningtvätt inom de sektorer som Finansinspektionen övervakar med stöd av lagen om penningtvätt beaktat följande källor:

- Nationell riskbedömning
- Övernationell riskbedömning
- EBA:s riktlinjer som gäller riskfaktorer
- Översikter och rapporter om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism från CKP:s central för utredning av penningtvätt
- Information som fåtts genom myndighetssamarbete

- FATF:s bedömningsrapport som gäller Finland och de uppgifter som presenterats i samband med länderbedömningen

Utöver de ovannämnda källorna har Finansinspektionens iakttagelser under tillsynsarbetet beaktats.

Bedömningen av inneboende risker ligger till grund för de mer detaljerade sektorspecifika riskbedömningarna i fråga om de sektorer som Finansinspektionen övervakar samt för riskbedömningarna av enskilda företag under tillsyn. Sammandraget av bedömningen av de inneboende riskerna kan också utnyttjas när företagen under tillsyn utarbetar den rapporteringsskyldigas riskbedömning.

Vid bedömningen av den inneboende risken används följande risknivåskala¹:

Synnerligen betydande
Betydande
Ganska betydande
Mindre betydande

Aktörer på samma risknivå står inte i inbördes ordning i tabellerna över inneboende risker, dvs. av tabellen framgår inte hur riskfyllda sektorerna på samma risknivå är i förhållande till varandra.

Följande rapporteringsskyldiga har inte lagts till separat tabellen:

- Försäkringsförmedlare: I fråga om försäkringsförmedlare fastställs risknivån i anslutning till produkter och tjänster enligt vilka tjänster (liv- och/eller skadeförsäkringar) som försäkringsförmedlaren tillhandahåller)
- Försäkringsföreningar (5 fiskeförsäkringsföreningar) ingår i kategorin *Skadeförsäkringsbolag*

Bedömning av den inneboende risken har ännu inte gjorts för följande rapporteringsskyldiga:

- Värdepapperscentralen (1)
- Kontoförande institut (7)
- Förvaringsinstitut (10)
- Arbetspensionsförsäkringslag (4)

¹ Vid bedömningen används en skala i fyra steg som motsvarar den som EBA använder

2 Sammandrag av bedömningen av den inneboende risken för penningtvätt

Sätten att utföra penningtvätt är knutna till hur de tillgångar som ska tvättas har skaffats. Bland de typiska förbrotten till penningtvätt som upptäckts i Finland kan nämnas bedrägerier, förskingring, stölder, narkotikabrott samt gäldenärsbrott. Det typiska för de nämnda förbrotten är att de medel som skaffats genom brott överförs från en aktör till en annan, från en tjänst till en annan samt från ett tillgångsslag till ett annat². Det kan vara fråga om gränsöverskridande överföringar av medel.

Med avseende på de företag som står under Finansinspektionens tillsyn har förhöjd inneboende risk nära samband med produkter och tjänster som gör det möjligt att få medel att börja omfattas av ett lagligt betalningssystem, förvaring av medel samt överföring av medel. Faktorer som ökar risken är bland annat produkter och tjänster som möjliggör snabb överföring av medel. Risken ökar också om överföringen av medel är förenad med flera olika produkter och/eller tjänster som inte tillhandahålls av samma aktör. Förhöjd risk hänför sig särskilt till produkter och tjänster som har internationella dimensioner. Bland internationella dimensioner kan nämnas till exempel internationell betalningstrafik samt tillhandahållande av tjänster till kunder som är etablerade utanför Finland. Av denna orsak stiger sådana sektorer högt i bedömningen av den inneboende risken som tillhandahåller betalningstjänster och möjligheter till insättningar.

Produkters och tjänsters inneboende risk för penningtvätt påverkas också indirekt av för vilka kundgrupper produkten i fråga är avsedd. Tjänster som hänför sig till kunder som är sammanslutningar kan vara förenad med förhöjd risk för penningtvätt framför allt i en situation där det är utmanande att utreda sammanslutningens ägarstruktur och faktiska förmånstagare.

Finansinspektionens bedömning av den inneboende risknivån för penningtvätt för olika sektorer som Finansinspektionen övervakar med stöd av penningtvättslagen:

Bransch	Antal rapporteringsskyldiga ³
Betaljänstleverantörer (exkl. penningförmedling)	59
Penningförmedlare (exkl. övriga betaltjänster)	12
Tillhandahållare av tjänster i anslutning till virtuella valutor	6
Inlåningsbanker	188
Övriga kreditinstitut	19
Tillhandahållare av investeringstjänster	52
Fondbolag	30
Företag som tillhandahåller gräsrotsfinansiering	12
Förvaltare av alternativa investeringsfonder	135
Livförsäkringsbolag	12
Skadeförsäkringsbolag	55
Bostadskreditförmedlare	4

² Till exempel insättning av kontanter på konto, kontantuttag, valutaväxling, ändring av fiatvaluta till virtuella valutor eller tvärtom.

³ Antalet rapporteringsskyldiga per 2.3.2022. I siffran ingår filialer som är verksamma i Finland. I bedömningen av den inneboende risken 2020 saknades utländska försäkringsbolags filialer, så till denna del har siffrorna blivit större utan att nya koncessioner har beviljats.

Sektoreernas inneboende risknivåer för penningtvätt motsvarar de inneboende risknivåerna i det sammandrag som offentliggjordes 2020.

3 Sammandrag av bedömningen av den inneboende risken för finansiering av terrorism

Finansiering av terrorism avviker från penningtvätt på så vis att för finansiering av terrorism kan användas medel från helt lagliga källor. Det avgörande för huruvida definitionen av terrorism uppfylls är användningsändamålet med medlen⁴.

Med avseende på de företag som står under Finansinspektionens tillsyn har förhöjd inneboende risk för finansiering av terrorism ett nära samband med produkter och tjänster som möjliggör sådan förvaring av medel att medlen vid behov snabbt kan överföras från en person till en annan eller från en tjänst till en annan. Särskilt sådana produkter och tjänster är förenade med risker med vilkas hjälp medel kan föras över gränser nästan i realtid och som möjliggör kontantuttag av medel.

Med avseende på risken för finansiering av terrorism kan risken vara förhöjd också i fråga om sådana produkter och tjänster som utnyttjas för insamling av medel.

Finansinspektionens bedömning av den inneboende risknivån för finansiering av terrorism som bedrivs genom sektorer som Finansinspektionen övervakar med stöd av penningtvättslagen:

Bransch	Antal rapporteringsskyldiga ⁵
Betaltjänstleverantörer (exkl. penningförmedling)	59
Penningförmedlare (exkl. övriga betaltjänster)	12
Tillhandahållare av tjänster i anslutning till virtuella valutor	6
Inlåningsbanker	188
Övriga kreditinstitut	19
Företag som tillhandahåller gräsrotsfinansiering	12
Livförsäkringsbolag	12
Skadeförsäkringsbolag	55
Tillhandahållare av investeringstjänster	52
Fondbolag	30
Förvaltare av alternativa investeringsfonder	135
Bostadskreditförmedlare	4

Det har funnits betydligt mindre material för utarbetandet av bedömningen av den inneboende risken för finansiering av terrorism än för utarbetandet av bedömningen av den inneboende risken för penningtvätt. Sålunda stödjer sig en del av bedömningarna av den inneboende risken för sektorerna i hög grad på nationell och övernationell bedömning av risken för respektive sektor.

⁴ Med finansiering av terrorism avses verksamhet enligt 34 a kap. 5, 5 a och 5 b § i strafflagen.

⁵ Antalet rapporteringsskyldiga per 2.3.2022.

4 Inriktning av tillsynen

Utöver den inneboende risken har Finansinspektionen bedömt vilken betydelse respektive sektor som Finansinspektionen övervakar har för bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Vid bedömningen har man beaktat den inneboende risken för både penningtvätt och finansiering av terrorism inom respektive sektor. Dessutom har man beaktat antalet kundrelationer samt summan av de medel som går via respektive sektor.

Inneboende risk	Penningförmedlare	Betaltjänstleverantörer		
		Tillhandahållare av tjänster i anslutning till virtuella valutor		
				Kreditinstitut
		Livförsäkringsbolag		
	Tillhandahållare av investeringstjänster		Fondbolag (UCITS & AIF)	
		Skadeförsäkringsbolag		
Betydelse				

Skala:

Sektorns betydelse för bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism är

Synnerligen betydande
Betydande
Ganska betydande
Mindre betydande